sochi.ru 2014

XXII щIымахуэ Олимпиадэм и кIэух махуэхэр

ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СОЛОВЬЕ

КъБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭЖЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЗРЭ КЪЫДОКI

№31 (22.689) • 2014 гъэм мазаем (февралым) и 19, бэрэжьей • Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI • И уасэр соми 3-щ • adyghe@mail.ru adygeafan

Урысейм Мэкъумэш хозяйствэмкIэ и министерствэм ирищIыпIа зэгурыIуэныгъэм ипкъ иткIэ АПК-м зегъэужьынымкIэ программэхэм зэгъусэу мылъку хэлъхьэнымкIэ и къалэнхэр Къэбэрдей-Балъкъэрым зэригъэзэщIар процент 17-кIэщ. А бжыгъэр къэралым щынэхъ пъахъшэ дыдэщ

Апхуэдэу дыгъуасэ Налшык щыжиIащ Фёдоров Николай. КъБР-м и Iэтащхьэм и къалэнхэр пIалъэкIэ зыгъэзащIэ КIуэкIуэ Юрийрэ УФ-м мэкъумэшкIэ и министерымрэ «Дыщэ щхьэмыж» агроконцерным щрагъэкIуэкIа зэIуцIэм хэтащ КъБР-м и Парламентым и унафэщIхэр, районым администрацэхэм я Iэтащхьэхэр, мэкъумэш предприятиехэрэ ДепартаментымкIэхэрэ я пашэхэр. АПК-м зегъэужьынымкIэ Iухъугъуэ хьыгъэщхьэм щытепсэльыхьым къыщIэщащ отраслым и щытыкIэр езыгъэкIэкIуа кьытезыгъэзэк тепльэкъуакIыныгъэхэр. Къапщтэмэ, 2012 - 2013 гъэхэм КъэбэрдейБалъкъэрым хэтын идакъым мэкъумэш щIапIэхэм псы щIэпсэхьэным теухуа программэм, абы кьрикIуащ сом мелуан 70-м нэблагъэ кьызэрырамытар. Фёдоров Николай и гупсу ищIащ республикэм и мэкъумэш хозяйствэм щыщIэ кризис Iухъугъуэхэр кьызэнэкIым, нэхъапэм къащта мэкъумэш программэхэм зэгъусэу мылъку хэлъхьэнымкIэ пщэрыпсыщащIэхэр гъэзэщIэным и телъхьэу зэрыщытым: «Мылъкэпэ пуэуэ иIэщ зэфIэгъэкIа мыхъуа Iухъугъуэхэм, гъэпощхъэпохэм гу лъытэным. Дэ дыхьэзырщ фэ куэду икIи фIыуэ дыкъэзэпыкIыну. Ауэ Iэмал имыIэу гъэзэщIэн хуейщ 2013 гъэм теухуауэ фарэ дзэ зэтащIа зэгурыIуэныгъэр. Абы ипкъ иткIэ фэ ятэ игъэщIипхъэу къэфIытыта проектхэм папщIэ сом мелуан 317-рэ 900-рэ республикэм хухихыну дыкъэзыгъэгугъащ. Дыкьызэрыгъэгугъам тетщIыхьри, сом мелардэ мелуан 444-рэ мин 790-рэ кьыфIхуэдэтIыпщащ. ИкIэм-икIэжым сом мелуан 317-м щыщу КъБР-м хихар процент 17,4-щ. Абы щыгъэми дэ псалъэкIэ дыкьэзыруIуа кьыдейкIым, атIэ Iэ щIэздзыжащ. Дэ къытпсырати, УФ-м Мэкъумэш хозяйствэмкIэ и министерствэм процент 91,4-р, нэгъуэщIу жыпIэмэ сом мелардэ мелуан 407-рэ, кьедгъэтIыпщащ. Хьунукъым, кьыхигъэщащ Фёдоровым, псалъэкIэ укъыдзэрагъэгугъам папщIэ сыт щыгъуи яхудэпчых. УФ-м и субъект псоми ящыщу КъБР-м и бжыгъэхэр нэхъ мащIэ дыдэщ. Мылъку зэхэлъхьэм процент 17-кIэ фIэкIа хэмыувэныр, Фёдоровым гу зэрылъаригъэтащи, къэралым зыщIыпIи щыщыгъэкъым.

Урысейм Мэкъумэш хозяйствэмкIэ и министерствэм Iэщ гъэхъэнымрэ былым лъэпкъыфI IухъумкIэ и департаментым и унафэщI Лабинов Владимир кьыхигъэщащ лы къэзыжьынымк хуэунэтIа Iэщ гъэхъуныр республикэм зэрыщыкIуэцIрагъэхуар икIи хуагъэува къалэнхэм зэрыщынэмысар: «Нобэ тлъэгъуа центрыр («Дыщэ щхьэмыж» агроконцерн ООО-р) хуабжьу уегупсымэщ шэ унэтIныныгъэ зиIэ жэм хьуIущ щыгъэщхэнымкIэ селекщ центр пашэу щыжыпIэфынур. Ар егъэлеиныгъэ хэлъу езыхэм зыфIащыжауэ аращ. ЛыхэкIхэр кьэлэжьынымкIэ унэтIныныгъэ зиIэ экономикэ мыхьэнэзыхуэ зэтт программэхэр гъэзэщIэнымкIэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и къалэнхэр зэрищынэмысар: «Нобэ тлъэгъуа центрыр («Дыщэ щхьэмыж» агроконцерн ООО-р) хуабжьу уегупсымэщ шэ унэтIныныгъэ зиIэ жэм хьуIущ щыгъэщхэнымкIэ селекщ центр пашэу щыжыпIэфынур. Ар егъэлеиныгъэ хэлъу езыхэм зыфIащыжауэ аращ. ЛыхэкIхэр кьэлэжьынымкIэ унэтIныныгъэ зиIэ экономикэ мыхьэнэзыхуэ зэтт программэхэр гъэзэщIэнымкIэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и къалэнхэр зэрищынэмысар: «Нобэ тлъэгъуа центрыр («Дыщэ щхьэмыж» агроконцерн ООО-р) хуабжьу уегупсымэщ шэ унэтIныныгъэ зиIэ жэм хьуIущ щыгъэщхэнымкIэ селекщ центр пашэу щыжыпIэфынур. Ар егъэлеиныгъэ хэлъу езыхэм зыфIащыжауэ аращ

ДяпэкIэ апхуэдэу екIуэкI хъунукъым

(КIэухыр. ПэщIэдзэр 1-нэ нап.).

Къэбэрдей-Балькъэрым и Iэтащхьэм и къалэнхэр пIалъэкIэ зыгъэзэащIэ кьигъэлъэгъуащ цIыхухэм я пщIэмрэ я дзыхьымрэ къалэжьыкьыку къазэрыпэщытыр, Правительствэщ1эм ар зэрыхуэзэфIэкIынур и фIэщ зэрыхъур, апхуэдэу абы щIэуэ хагъэхьазэм екъуэхуащ я мурадхэм льэIэсыну, я Iэнатlэхэм екъулIэныгъэ нэрыльагъуэр щаIэну.

Къэбэрдей-Балькъэрымкlэ федеральнэ инспектор нэхьащхьэр щIыгъуу КIуэкIуэ Юрий щIэкIыжа нэуэкъ, Правительствэм и япэ зэIущIэм Iукуэгъуи в щыIэпкрахащ. Ар иригъэжьэщащ республикэм и премьер-министр Храмов Константин.

Экономикэ зыкъыныгъэмкlэ министр Мусуков Алий кьыхилъхьэри, зэхьыхъэм щыхэпIащ «2014 гъэм, апхуэдэу 2015, 2016 гъэхэм Къэбэрдей-Балькъэрым мурад пыухыкIам тещIыкIа и республикIэ инвестицэ программэм и Iуэхуэ». КъБР-м и Правительствэм и унафэм и проектым. Абы зэрыжиIамкIэ, программэр гъэзэщIэным мы илъэсым республикIэ бюджетым сом мелуан 814-рэ щыхухахащ икIи объект 79-м трагуэшащ. Процент 45-р-сом мелуан 360-р - узынишагъэр хьумэным, процент 20-р - сом мелуани 165-р - егъэджэныгъэм, процент 15-р - сом мелуани 127-р - спортым, проценти 7-р - псы кIыпIэхэмрэ гуэшыпIэхэмрэ, процентI 5-м нэблагъэр газкIэ кьыдзэгъэпэщыным и Iуэхум халъхьэнщ.

- Апхуэдэ щIыкIэкIэ, федеральнэ мылькуу сом меларди 2,5-м нэс тхуэзщIэгъэуIуэнщ икIи абыхэм я хьэжькIэ, объект 65-рэ мы гъэм хъэзыр тщIыну ди мурадщ, - кьигъэлъэгъуащ министрым.

Мусуков Алий жиIам арэзы техьэри, зэхуэсахэм ар унафэкIэ кьащтащ.

Зэхыхьэм Правительствэм и языныкьуэ унафэхэр щакъутэжащ, Къэбэрдей-Балькъэрым и къэралхьыбарегъащIэ Iэмал щхьэхуэхэр кьыдзэрагъэсэлъыну щыкIэр щагъэбелджьлащ, «КъБР-м Administrativni къуаншагъэхэмкIэ и кодексым», республикэм и къэрал граждан кьулыкьум и Iуэхуэкlэ законым зэхъуэкIыныгъэхэр хэлъхьэным теухуа проектхэм щыхэплащ.

Храмов Константин зэхуэсасэм ягу кьигъэкIыжащ муниципальнэ районхэмрэ кьалэхэмрэ я Iэтащхьэхэм я отчетхэм гъатхэпэм и 1-м щегъэжьауэ зэредэлуэнур икIи абыхэм я зэрыгъэпытIупсэ хэльу зыхуагъэхьэзырыну кьыхуриджащ.

ЗэлуущIэм хэтащ КъБР-м и Парламентэм и Тхьэмадэ Чеченов Ануар, Правительствэм и Унафэщым и кьуэдзэхэу Альтуд Юрий, Уянаев Казым, Марыщ Иринэ, Фыырэ Руслан, кьалэ, район администрацIэхэм, къэрал комитетхэм я Iэтащхьэхэр, ирагъэблэгъа кьулыкьущIэхэр.

ХЬЭЖЫКЬАРЭ Алик.

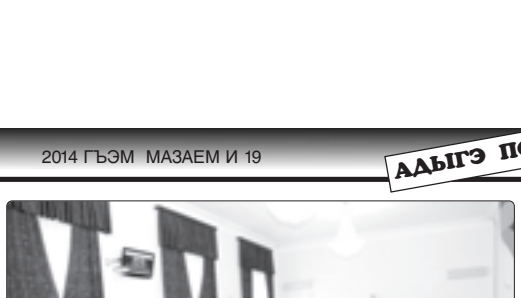

Сурэтыр **Iэхъуэбэч Хьэрэ Iил** *трихащ.*

Егъэджэныгъэм и Iэнатlэр Iэщlагъэлl ныбжьыщIэхэм хуэныкъуэщ

(КIэухыр. ПэщIэдзэр 1-нэ нап.).

Тхыгъэм къыщыгъэлъэгъуащ: «ЕгъэджэныгъэмкIэ цIухуэ щIапIэхэр Iэщlагъэлl-хэмкIэ кьыдзэгъэпэщыныр Урысей Федерацэм иригъэкIуэкI къэрал социальнэ политикэм и унэтIныгъэ нэхьащхьэхэм ящыщщ. ЕгъэджэныгъэмкIэ стандартыщIэхэр кьагъэсэбэну зэрыщIадзам, егъэджэныгъэм и Iэнатlэм и Iэмкьэкlэм иужьрей илъэсхэм зэрызихуэжьам, абы иджыпсэ Iэмэпсымэ кьыдэгъэхьэу икIи иджырей технологиехэр кьигъэсэбэну зэрыхуежьам кьыхэкIыу нэрылъагъу кьэхъуащ еджапIэхэр зи Iэщlагъэм хуэIэзэ лэжьакIуэхэм зэрахэныкьуэр.

Федеральнэ бюджетым, Урысей Федерацэм и субъектхэм я бюджетхэм я ахъшэкIэ лажьэ еджапIэ нэхъыщхьэхэр кьэзыхуэу педагог Iэщlагъэ зыгъуэтахэр езыхэр зыхуеджа Iэщlагъэмкlэ щымылажьэ куэдрэ кьоху. АтIэми кьуажэхэм апхуэдэ Iэщlагъэлlэхэр яхурикъуурэ кьым».

Апхуэдэ гугъуехьэхэр Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и мызакъуэу, Урысей Федерацэм и адрей субъектхэми зэрыщыIэр кьыхигъэщхьэхэкIри, Дадэ Муlэед жиIащ:

- Дэ кьыхьдолъхьэ профессиональнэ курыт щIэныгъэ, профессиональнэ щIэныгъэ нэхъыщхьэ федеральнэ бюджетым, Урысей Федерацэм и субъектхэм я бюджетхэм я ахъшэкIэ зрагъэгъуэту педагогыу кьэзыкъэхэр а Iэнатlэм илъэсищ нэхъри мынэхъ мащIэкIэ щылажьэну зэрахьэлэныр законкIэ щIагъэбыдэну. А щIыкIэм тету, федеральнэ унафэщIхэм защIыхуэдгъэзам и мурад нэхъыщхьэр Iэщlагъэлl ныбжьыщIэхэр егъэджэныгъэмкIэ Iуэхущ1апIэхэм ешэлIэныщ.

Ищхьэкlэ къыщыгъэлъэгъуа законопроект псори зэман благъэм кьриубыдэу зэлажьынухэм я планым хагъэхьащ икIи ахэр кьаззэрыщыхьур кьыхалъхьэн папщIэ зыхуэфащэ Iуэхущ1апIэхэм я унафэщIхэмрэ депутатхэмрэ хуагъэхьащ.

Парламент зэхуакъу лэжьыгъэм хиубыдэу президиумым и зэIущIэм щыхэпIащ УФМ и субъект зэмылIэужьыгъуэхэм я парламентархэм законхэр кьэщтэныем теухуауэ кьыхалъхьа жэрдэм зыбжанэм.

Депутатхэм зэакьылагъуу Iэ яIэтри, экологиер хьумэным, щIыуэпсыр зэгъэзэхуауэ кьэгъэсэгъэблыным, дыкъэзыухьурееихь дунейр хьумэным и лъэныкьуэкIэ куэд зэрыязэрIагъэкIам папщIэ КъБР-м ЩIыуэпс хьугъуэфIыгъуэхэмрэ экологиемкIэ и министерствэм и лэжьакIуэхэу министрым и кьуэдзэ - къэрал экологие кIэлъыплъныныгъэмрэ щIыуэпсыр зэгъэзэхуауэ къэгъэсэбэныныкIэ департаметым и унафэщI Ацкъан Ратмир, экологие экспертизэмкIэ, дыкъэзыухьурееихь дунейр кьыхэзрагъэсэбэным и мардэхэмкIэ, кIэрыхуэбжьэрыхуэхэр зехьэныкIэ кьудамэм и унафэщI Зайцевэ Иринэ, мэкъумэш хозяйствэм зегъэужьыныныкIэ зэфIэкIышхуэ кьыззрагъэлъэгъуам папщIэ «Ленинцы» мэкъумэш кооперативым и лэжьакIуэхэу автогаражым и шофер Горбулин Владислав, дзэ фермэ №2-м и джадыхуэу Токаревэ Людмилэ сымэ КъБР-м и Парламентым и Щыхь тхылъыр ираташ.

Депутатхэм унафэ кьащтащ КъБР-м и Парламентым и зи чэзу зэIущIэр мазаем и 27-м зэхуэгъэсыным теухуауэ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-Iуэхущ1апIэ.

● Гу зылъытапхъэ

Iуэхутхьэбзэ 20-м щIигъу зэфIех

Иужьрей зэманым мыхьэнэ зиIэ, гулытэ зыхуащIу къэрал Iуэхутхьэбзэхэр электроннэ щытыкIэм иту зэфIэхыныр. Къэрал кIуэцI Iуэхуэхэмкlэ министерствэм щекIуэкIа зэIущIэри зытраухуар араш. Полицейхэм лицензэ-хуит зыщI Iэнатlэм, Къэрал автоинспекцэм, ХьыбарегъащIэ центрым, плъыр частхэм зэфIагъэкI Iуэхутхьэбзэхэм кьыдзэхуэса журналистхэр щыгъуазэ ящIащ.

КъБР-мкlэ МВД-м и ХьыбарегъащIэ центрым и Iэнатlэм унафэщIым и кьуэдзэ подполковник **Ермаков Василий** зэрыжиIамкIэ, иджыпсту абыхэм къэрал Iуэхутхьэбзэу 5 зэфIех. Ахэр нэхьыбэу зыхуэунэтIар справкэ зэмылIэужьыгъуэхэр ятынырыц. Ипэкlэ зебгъэтх хьунущ 49-54-90 телефонымкlэ упсальэу. Ар щыгъуазэ ящIынущ, справкэр кьратын папщIэ зыхуеину дэфтэрхэм, кьыщыIахыну, щратыну. А Iуэхутхьэхэр щыхэзфIахыну зэманым. Апхуэдэуи а хьыбарым ущеплъ хьунущ КъБР-мкlэ МВД-м и сайтым: **www.07.mvd.ru.**

Ермаковыр щхьэхуэу кьытеувдащ цIыхухэм я фIэфыныгъэкIэ дактилоскопие егъэтхынымкlэ къэрал Iуэхутхьэбзэм и мыхьэнэм. Абы зэрыжиIамкlэ, а псом ящIу дэтхэнэми и сэбэп зыхэлъыщ. ГъащIэм кьыщохьу цIыхум и акьылыр щыфIэкIуэд, насыпыкIыгъэхэм я лей кьащитехьа щытыкIэ кьыщихуэтэ икIи дэфтэрыншэу аэрэ хэтми пхуэзэгъэкIынукъым. Апхуэдэхэм деж дактилоскопие хьыбарыр уасэ зимыIэ дэIэпыкъунэтIащ.

Зи гугъу тщIа дактилоскопие Iуэхутхьэбзэм сыхьэт нэхьыбэ текIуэдзнукъым икIи Урысей МВД-м и щIыналъэ органым и дэтхэнэ район Iуэхущ1апIэми щызэфIах.

КъБР-мкlэ МВД-м лицензэ-хуит зыщI Iэжьыгъэмрэ щхьэзакъуэ детектив, зыкъмкIуэ Iэжьыгъэм кIэлъыплъныныкIэ центрым и инспектор полицэм и лейтенант **Бздэч Артур** зэрыжиIамкlэ, я Iэнатlэм граждан кьулыкьу Iэщlэр зегъэкIуэным теухуа къэрал Iуэхутхьэбзэ 25-рэ зэфIех. Дэтхэнэ гражданиным е юридическэ лицом къэрал, муниципальнэ порталым зыщригъэтха нэуэкъ, электроннэу Iуэхутхьэбзэр зыгъэрIэжьэну Iэмал игъуэтынущ. Абы кьыз1эрыхигъэщамкlэ, цIыхухэм я Iуэху еплъыкIэр кьалъытэри, КъБР-м щыIэ МВД-м и лицензэ-хуит зыщI Iэнатlэм и Iэжьыгъэр ирагъэфIэжьауэ, пхэIыкIэ зэкьуэзыгъаззэхэр щрагъэблагъэ махуэхэмрэ сыхьэт бжыгъэмрэ хагъэхьауэ.

Псалъэмакъым кьыпызыща, КъБР-м щыIэ МВД-м и УГИБДД-м кIэлъыплъныныгъэмкIэ и кьудамэм кьалэн хуэхэмкlэ и инспектор полицэм и майор **Кучмезов Дмитрий** къэрал Iуэхутхьэбзэхэр электрон щытыкIэм иту цIыхухэм яхуэщIэным и мурад нэхьыщхьэхэм ящыщу кьигъэлъэгъуащ аэрэ нэхъ тынш, зэманэу текIуэдэр нэхъ машIэ щIынур.

Мы зэманым Хьэрал автоинспекцэм и Iэнатlэхэм автомототранспортхэр тхын, экзаменхэр кьаIыхын, шофер тхылъхэр тын, гъэзугъм зэрыщызекIуэ хабзэм ехьэлIа административнэ хабзэр кьыз1эпызыудам теухуа хьыбархэр яIэрыгъэхьэн Iуэхутхьэбзэхэр зэфIех.

Кучмезовым кьыз1эрыхигъэщамкlэ, Iуэхутхьэбзэхэр электроннэу зыIэрыгъэхьэным республикэм кIуэ пэтми зыщегубгъу. Нэгъабэ зыуэ щыт порталымкlэ ГИБДД-м и Iэнатlэхэм регистрацI Iуэхущ1ауэ Iуэхутхьэбзэ 769-рэ зэфIагъэкIамэ, дзызыхьха илъэсым ар 343-м нэсащ.

КъБР-м щыIэ МВД-м и плъыр частым и унафэщI полицэм и подполковник **Гъукlэжь Олег** щыгъуазэ дызэрищIащи, лъэу тхылъхэр, хьыбархэр, абы кьэхьукьащIэхэм, щIэпхьаджагъэхэм теухуахэри хьихьэу, иджы къэрал Iуэхутхьэбзэхэмкlэ зыуэ щыт порталымкlэ еБгъэхэм я хьунущ. АрщхьэкIэ, цIыхухэм я нэхьыбэм къэрал кIуэцI Iуэхуэхэмкlэ органхэм 02 телефонымкlэ зыхуагъазэмэ нэхъ кьащтэ. Абы и щхьэусыгъуэр, цIыхухэр щытыкIэ гугъуэм кьихуэтэмэ, Интернетыр кьагъэсэбэпыну сыт щыгъуи Iэмал зэрамыIэрщ. Псоми ящIэ, телефон номерым упсэльэныр е нэхъ гъунэгъу къэрал кIуэцI Iуэхуэхэмкlэ Iэнатlэм зыхуэбгъэзэныр нэхъ тынщ.

ГъунIэжьым кьыз1эрыхигъэщащи, ирехьу ар Интернет, 02 е дзыхь зрагъэз телефон, езым и щхьэкlэ, дэIэпыкъуэгъу хуэныкъуэу, е кьэхъукьащIэм, щIэпхьаджагъэ зэралэжьам теухуауэ гражданиным полицэм зыхуигъазэмэ, зэгъэтIылъэкI щымыIэу гулытэ хуащI.

Брифингым кьыз1эрыщагъэлъэгъуащи, КъБР-м щыIэ МВД-м зэкlэ электрон щытыкIэм иту къэрал Iуэхутхьэбзэ 20-м щIигъу зэфIех. Щыхухэм я Iэжьыгъэ нэхъ тынщу щытын папщIэ министерствэм и сайтым «Къэрал Iуэхутхьэбзэхэр электрон щытыкIэм иту» Iыхьэ иIэщи, республикэм къэрал кIуэцI Iуэхуэхэмкlэ и органхэм я Iэнатlэхэм зэфIагъэкI Iуэхутхьэбзэхэм гукьыдэж зиIэ дэтхэнэмэи щыгъуазэ зищIыфынущ.

УЭРДОКЪУЭ Женя.

● Гъэлъэгъуэныгъэ

Псэемыблэж сэлэтхэр

Афганистаным советыдзэхэр кьыз1эрыращыжьэ илъэс 25-рэ щрикъу махуэм ди республикэм и къэралыкъэм Iуэхугъуэ зыбжанэ щекIуэкIащ. Абыхэм ящыщ зыуэ щытащ «Ди къэнлIыкIэр дгъэзэщIащ» кьыхуеджэныгъэм щIэту, Налшык дэт Лъэпкъ музейм кьыщызэIуаха гъэлъэгъуэныгъэр.

А IуэХУГЪУэМ иращIэкIа зэхьыхьэм кьрихьэлIащ Къэбэрдей-Балькъэрым и Правительствэм и Унафэщым и кьуэдзэ Фыырэ Руслан, Парламентым ЩIалэгъуалэм, жылагъуэ зэгуэхэныгъэхэм, щыгъуэ зыгъэгъэхьэн, щIэныгъэ зэрыгъэгъуэтыным теухуа Iуэхуэхэм я комитетым и унафэщI Хьэщхьуэжь Татьянэ, КъБР-м ЦIыхухэм я хуитныныгъэхэр хьумэнымкIэ и уполномоченнэ Зумакулов Борис, ветеранхэм я Налшык къалэ советым и тхьэмадэ Абдуллаев Мустэфа, Афганистаным щыIэзэахэр, абыхэм я Iыхьлыхэр, нэгъэщIэхэри.

- Нобэ кьыз1Iутх гъэлъэгъуэныгъэм фэ гу щылыфIэтэнущ Афганистаным щекIуэкIа зауэм теухуа сурэтхэмрэ тхылъхэмрэ, ди зауэлIхэм зэрахьэу щыта Iэщ-фащхэм, нэгъэщIэхэми, - жиIащ Фыырэ Руслан, зэхьыхьэм и пщIэдзэм кьыщыпсалъэм. - Мыбдежьм щыфIлъагъу хьэпшыпхэм я нэхьыбапIэм даIуплъэну хуитныныгъэ кьыдэзыр а зауэм щыIахьмрэ абыхэм я Iыхьлыхэмрэщ. Абыхэм фIыщIэ яхуэтащIу, яжьщIэ: «Апхуэдэ гугъуэгъуэгуныкьуэгъуэрэ афIэкIа зымыльагъун Тхъэм псори дищI!»

Фыырэ Руслан щхьэхуэзу кьытеувдащ а махуэм и япэ Iыхьэм Налшык дэт Дэшхуей хадэм щекIуэкIа пэкIум щIыху Iув кьызэрекIуэлIар Правительствэм хэтхэм я гуапэ зэрыхьуам. ИкIи ар и щыхьэту кьыплъытащ мыбы хуэдэ хэкупсэ-гъэсэныгъэ мыхьэнэ зиIэ Iуэхугъуэхэм республикэм ис цIыхухэм хуащI гулытэм аргуэру зэрызыкIыжьыжьым.

- Иджыблагъэ пкърыупщIыхьат а лъэхъэнэ жьжьэм советыдзэм кьыпщIэуваузэ ипыта афган бандэм и зэхэщакIуэу щыта гуэрхэми, абыхэм кьатыжа жэуапыр телыджэщ, - жиIащ кьыкlэлъыкIуэу псалъэ зрата Абдуллаев Мустэфа. - «Фи кьералым дэ ттеухуауэ игу иIым зыри хэтщIыкIыртэкъым. Аращ дынывэзэун хуей щIэхъуам и щхьэусыгъуэ нэхьыщхьэри».…

Советыдзэм хтахэм а щIыналъэм кьранащ кьалэбыдапIэ цIыкIуу 179-рэ, Iэщ-фащэ фыилъхьэгъуэ зэмылIэужьыгъуэу куэд, дзэ кьрашыжьар мази 3-кIэ зыхуарикъуну щыта ерыскъыхьэкIэкIэр, лъэмыжхэр, губгъуэ нэщым щыпхраша гъуэгуэгъэ, гъэсыныпхъэ гъэтIылъыгъэхэр, нэгъэщIэ Iэджи.

- Нобэ мыбдежьм кьыщызэхуэсахэм КъБР-м и Парламентым кьыбгъэдэкIыу фIэхьус гуапэ фызох! КьищынэмыщIауэ, Афганистаным щызэуахэм фи махуэ лъапIэмкIэ дыныводхьуэхь! - жиIащ иужькIэ псалъэ зрата Хьэщхьуэжь Татьянэ. - Дигу кьыдогъуэкIыжжи икIи кьыгъэгъэзэжурэ аргуэру фIыщIэ лей яхудощI а лъэхъэнэм Афганистаным щекIуэкIа зауэм и Iэнатlэ зэмылIэужьыгъуэхэм пэрыту, я пщэ кьыдэхуэ кьалэнхэр псэемыблэжу щезыхьэкIа зауэлIхэм, офицерхэм, дохутырхэм, чэнджэщакIуэхэм, нэгъэщIэхэми. Зэрытщ1эщи, а зауэм зи Iыхьлыхэ хэкIуэдахэри щыIэщ. Абыхэм я дежкIэ, ар гум тельэ Iэгъэ мыкIажщ. СССР-у щыта ди къэралыбгъэхуэм и цIыху мин 15-м щIигъум Афганистаным я щхьэцыхалъхьащ, Къэбэрдей-Балькъэрым икIа 55-ри яхэту.

Зэхьыхэр ягъэдэхащ Налшык дэт Гъуаздджэхэмкlэ Кавказ Ищхьэрэ институтым и студентхэм. Ахэр кьеджащ Афганистаным щекIуэкIа зауэм теухуа усэхэм.

ИужькIэ Налшык дэт Концерт гъэлъэгъуапIэм и пэшыпхъэм Афганистаным щызэуахэмрэ я Iыхьлыхэмрэ ягъэлъэпащ.

КЪУМАХУЭ Асльэн.

Сурэтхэр **Къарей Элинэ** *трихащ.*

● Къэрал Iуэхущ1апIэхэм

Зэрахуэсакъым и фIыгъэкIэ

Псэупlэ унэхэмрэ фэтэрхэмрэ мафIэсу кьыщыхьум зэрыхэхъуэм кьыхэкIыу. Прохладнэ кьалэм щIыхуэзэм зэуIуу социальнэ Iэхутхьэбзэхэр щыхущIэ и центрымрэ МЧС-м и щIыналъэ кьудамэм и лIыкIуэхэмрэ зи ныбжь хэкIуэтауэ, ныкъуэдыкъуэу центрым щатхахэр мафIэсым зэрыхуэсакъыпхъэм хагъэгуэзэ. Мазэм кьрибыдэу ахэр я учетым щыту 648-м щIигъум якIэлъыплъынущ, унагъуэ кIэрыутIыпщу, щхьэемыгугъуу 103-рэ зэщIагъэхьэнущ, мафIэс шынагъуэншагъэм теухуа дерсхэр щатынущ, псэупIэхэм я щытыкIэр кьапщытэнущ, зыщIэупщIэхэр хуэпэкърахынущ, зэрыгъуэзэну тхылъ щхьэхуэхэр хуагуэшынущ.

Центрым и унафэщI Сасыкъ Надеждэ зэрыжиIамкIэ, мы Iуэхугъуэр зэпымыууэ ирагъэкIуэкI. Зи ныбжь хэкIуэтахэм якIэлъыплъ IущагъэлъэпIэхэр ильэс кьэсхуэ зэрырагъаджэм фIы кьрокIуэ, нэхьыжьыфIхэм я унагъуэхэм щIэщхьу кьыщагъэхьуркъым.

ТОКЪМАКЪ Мадинэ.

● Электросетхэр

Ядыгъур мащIэ мэхъу

«Кавказ Ищхьэрэм и МРСК» ОАО-м и Къэбэрдей-Балъкъэр кьудамэм и энергетикэм Щэджэм районым щыи унагъуэ псоми кьыззрадытэ Iэмэпсымэхэр хуагъэуващ. Иджы счетчик минибгъум кьагъэлъагъуэхэр щыиналъэм и электросетхэм я компьютерым хьыбархэр щызэхуахьэс и сервер центрым нэгъабэ тьандэрэ щызэхуагъакIуэ.

ИДЖЫРЕЙ IэмэпсымэщIэхэм хуэдэу 600 Iэскэн районым хьихьэ Хьэтуей кьуажэм щыщ унагъуэхэми хуагъэуващ.

Электрокъарур коммерцэ учет зэращI автоматизированнэ Iэмалым (АСКУЭ) зегъэужьыным тещIыхьа программэр щыIалъэ кьудамэм егъэзащIэ. Кьищынэмыщ1ауэ, Iэмэпсымэхэм кьагъэлъагъуэхэр GPRS сигналымкIэ хьыбархэр щызэхуахьэс центрым езытыну пункт 90 трансформатор подстанц тетыпIэхэм щызэтраухуащ. СчетчикIэхэр зэрагъэувым кьыдэкIуэу, жьы хъуа ток кIапсэу километр 41-рэ фэ зытелъым хуэдэкIэ яхъуэжащ. Абы электрокъарукIэ кьыз1эрыз1эрагъэпэщ щIыналъэ я щыгъэфIэкIуэнущ, ядыгъур игъэмэщIэнущ. АСКУЭ Iэмалыр Щэджэм районым щызэтеуухуэным пыщIа пэжьыгъэ псорн гъатхэм и 1-м ирихьэлIэу яухынущ. Токыр кьэзыгъэсэбэпхэм хуагъэува счетчикыщIэхэм ятеуха хьыбархэр куей электросетхэм хьыбархэр щызэхуахьэс я серверхэм ирапльэнущ.

Энергетикхэм кьыз1эратыгъэмкIэ, иджырей счетчикхэр зэрагъэувым и фIыгъэкIэ, токыу ягъэкIуэщIыр кIэлъыплъныныгъэ тхIинм яхущIэгъэувэнущ, дэтхэнэмэ кьигъэсэбэнкIэ щыIэ зыхуэдизыр зэщхьэщыхьауэ кьахуэщIэнущ, ар зыдыгъуэр кьахущIэгъэщынущ.

«Кавказ Ищхьэрэм и МРСК» ОАО-м и Къэбэрдей-Балъкъэр кьудамэм и пресс-Iуэхущ1апIэ.

Къунижь Хьэчим

Тхьэзэпль Хьэсэн

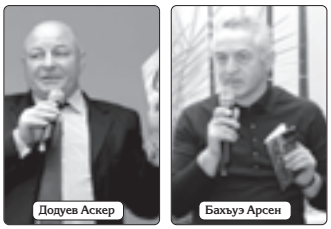
Додуев Аскер

Бахъуэ Арсен

Лу Рэмэзан

УсакIуэхэм я лъахэм и хьэщIэхэр

● Пшыхьхэр

Мазаем и 10-р щхьэлы-кьуэдэсхэм джеIэ махуэ кьыдэзрыгуэкIэтхьым. Ахэр кьуажэ курыт еджапIэ №1-м щызэхуэсат я жылэм кьыдэжIа тхакIуэхэр ягъэлъапIэну.

- МЫПХУЭДЭ зэхьыхь эдгъэкIуэкIыну мурад зэрытщIрэ кьуэд щIат, арщхьакIэ иджыщ абы Iэмал щыхуэдгъуэтар. 2008 гъэм кьыдагъэкIа «Къэбэрдей усэм и антологием» ди кьуажэм щыщ тхакIуэ-усакIуэ щыхуи 8-м я Iэдакъэщ Iэкъ Iэхэр хагъэхьащ. Ар насыпышхуэ кьысщохьу. Псалъэм купщIэшхуэ щIэльщ, щыхум и Iущат къыщIэлъ Iэщ щIэнгъуэкIэрэ игъэкIуатэу. Абы псэр егъэхьужыф, укьиуIэнри хуэзэфIокI. Нэхъыщхьэрщи, а псалъэм и тепщэр, ар Iэкъуэльакъуэу зезыгъаакIуэр, дауи, тхакIуэрщ. Тхъумэн хуейщ ди къэбардей къаухэкI щыхуэшхуэхэр, - жиIащ Щхьэлыкьуэ щIэнтIа администрацэм и унафэщI Къунижь Хьэчим.

Щхьэлыкьуэ жыIэм, псоми зэращIэщи, усакIуэ, тхакIуэ, уэрэдыс хьарзынэхэр гъащIэм хишащ. Апхуэдэхэщ Кьыщокъуэ Алим, Мэзыхэ Борис, КIэрэф Мухьэмэд, Бахьуэ БетIал, Брай Адэлбий, Апажэ Ахьмэд, Елгъэр Кашиф, Къунижь ХьэIишэт, Бэлагъы Любэ, Додуев Аскэр сымэ. Ахэр ныбжьыщIэхэм фIыуэ егъэщIыхуныр, ирипагэу абыхэм я гупсыр ящIэ пщIэ хуаIэу къэгъэтэджыныр арауэ кьыщIэкIынщ гупсысэ нэхъыщхьэу мы пшыхьым хэльыр. Зэхуэсыр щекIуэкI пэщ хуитышхуэм и жьантIэм ирагъэблагъат кьуажэ щхьлым ильэс кудкIэ щезыгъэджа Коммодов Геннадий-рэ Апажэ Сэрэждинрэ, и щхьэкIэ зи гугъу тщIа тхакIуэхэу Апажэ Ахьмэд, Кьунижь ХьэIишэт, Додуев Аскэр сымэ. Гу лъпIэтэт щIалэгъуэлэм эрарыщIам дэтхэнэри зэрыщыгуфIыкIыр.

Зэхуэсыр щколым щеджэ Гуэбэшы Данэрэ МафIэдз Адылрэ кьафэкIэ кьыдэIуэхащ.

Сыт усыгъэр зищысыр? Дэнэ кьырихрэ абы щIыхупсэр зэригъэпIейтей кьару? Усыгъэр - ар лъэпкьым и псэщ, - жиIащ Коммодов Геннадий.

КъБР-м щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, Къэбэрдей-Балькъэрым и щIыхьбэ тхакIуэ Елгъэр Кашифи кьыщыхъуэр мы жылэрщ. 1960 гъэм Горький Максим и цIэр зезыхьэ Литературэ институтыр абы кьиухащ. Еджэхункъ Кашиф тхылъитI кьыдигъэкIыну хуэзфIэкIат. Тхэным кьыдэкIуэу (псори зэхэту тхылъ 30 нIэщ), ар лэжьакIэ IэнатIэкIэ хьарзынэхэми пэрытащ: телевиденэм, «Ленин гъэзэг» газетым щIлэжьащ, «Iущхьэмахуэ» журналыр егъэфIэжIуэнми и гуащIэ илъэс куэдкIэ ирихьэлIащ. Кьыхагъэщащ Елгъэрыр зэдзэкIажьуэ Iеэзэуи зэрыщытащ. Къурэн лъапIэр зэрифIыща цIэр кьыэзэрыгуэкIэ-кьым: урысхэм «ученый» жыIуаIэрэ абы кьикIыр. И адзм зэригъэуIуа еджапIэм (шэщу щыта унэжь кьыфIыпт) илъэситIкIэ щIэсауэ, Бахьсэн дэт школ-интернатым Алим и еджэнкIэ щыпищат. Абы и гукъэкIыжхэм кьыдэрэуэщIыжымкIэ, а зэманым ар быдзу щIэхьуэпсат усэ кэзд дыдэ итхыу кьапэкIуэ ахьшэмкIэ школышIэщ, щхьэгъубжэ нэхуэхэр эпльу, кьыдэригъэтэщыну. Алим кьиIащ хуащ адыгэ усыгъэм лъагъуэ хэзышха Щоджэнщыкьу Алий. Пщымахуэрэ Алийрэ хуэдэ чэнджэщэгъуэхэр уиIэу усыгъэм уебжьыфынт?! Илъэс 17-м щитым абы и усэхэр газетхэм кьыстрадзэу щIадзэ, нэхъ нужьыIуэкIи егъэдзэкIуэ лэжьыгъэм зрепщат. Кьуажэ школхэм адыгэбзэр щрегъэдж, Педрабфакьым урысыбзэмкIэ дерсхэр щат. Кьыщокъуэ Алим и щIэныгъэм хигъэхьэну Москва Iэпхьуащ. Абы гъащIэ гъусэ кьыщыхуэхьащ Лопуховэ Надеждэ, бынищи (Татьянэ, Еленэ, Александр) зэдагъуэтащ.

Зауэ зэманым Кьыщокъуэр 115-нэ щу дивизэм хэтащ, дзэ корреспондентуи лэжьащ. «Псэуэу сыкьанэмэ, а махуэ гугьуэхэр щыхубзэм хьльыр. Зэхуэсыр щекIуэкI пэщ хуитышхуэм и жьантIэм ирагъэблагъат кьуажэ щхьлым ильэс кудкIэ щезыгъэджа Коммодов Геннадий-рэ Апажэ Зэрэждинрэ, и щхьэкIэ зи гугъу тщIа тхакIуэхэу Апажэ Ахьмэд, Кьунижь ХьэIишэт, Додуев Аскэр сымэ. Гу лъпIэтэт щIалэгъуэлэм эрарыщIам дэтхэнэри зэрыщыгуфIыкIыр.

Зэхуэсыр щколым щеджэ Гуэбэшы Данэрэ МафIэдз Адылрэ кьафэкIэ кьыдэIуэхащ.

Сыт усыгъэр зищысыр? Дэнэ кьырихрэ абы щIыхупсэр зэригъэпIейтей кьару? Усыгъэр - ар лъэпкьым и псэщ, - жиIащ Коммодов Геннадий.

КъБР-м щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, Къэбэрдей-Балькъэрым и щIыхьбэ тхакIуэ Елгъэр Кашифи кьыщыхъуэр мы жылэрщ. 1960 гъэм Горький Максим и цIэр зезыхьэ Литературэ институтыр абы кьиухащ. Еджэхункъ Кашиф тхылъитI кьыдигъэкIыну хуэзфIэкIат. Тхэным кьыдэкIуэу (псори зэхэту тхылъ 30 нIэщ), ар лэжьакIэ IэнатIэкIэ хьарзынэхэми пэрытащ: телевиденэм, «Ленин гъэзэг» газетым щIлэжьащ, «Iущхьэмахуэ» журналыр егъэфIэжIуэнми и гуащIэ илъэс куэдкIэ ирихьэлIащ. Кьыхагъэщащ Елгъэрыр зэдзэкIажьуэ Iеэзэуи зэрыщытащ. Къурэн лъапIэр зэрифIыща цIэр кьыэзэрыгуэкIэ-кьым: урысхэм «ученый» жыIуаIэрэ абы кьикIыр. И адзм зэригъэуIуа еджапIэм (шэщу щыта унэжь кьыфIыпт) илъэситIкIэ щIэсауэ, Бахьсэн дэт школ-интернатым Алим и еджэнкIэ щыпищат. Абы и гукъэкIыжхэм кьыдэрэуэщIыжымкIэ, а зэманым ар быдзу щIэхьуэпсат усэ кэзд дыдэ итхыу кьапэкIуэ ахьшэмкIэ школышIэщ, щхьэгъубжэ нэхуэхэр эпльу, кьыдэригъэтэщыну. Алим кьиIащ хуащ адыгэ усыгъэм лъагъуэ хэзышха Щоджэнщыкьу Алий. Пщымахуэрэ Алийрэ хуэдэ чэнджэщэгъуэхэр уиIэу усыгъэм уебжьыфынт?! Илъэс 17-м щитым абы и усэхэр газетхэм кьыстрадзэу щIадзэ, нэхъ нужьыIуэкIи егъэдзэкIуэ лэжьыгъэм зрепщат. Кьуажэ школхэм адыгэбзэр зэхьыхьэр, - жиIащ Бахьуэ Арсен. - Щыхур дунейм екьужа нэужькIи псэущ, ищIа лэжьыгъэр мыкIуэдыжамэ. БетIал и уэрэдзэр зэманым эжкIуэдэжакъым, махуэ кьэс жыхуаIэм хуэдэу радиом кьет, щагъэзащIэ хьэгъуэлIыгъуэхэм. Абы уримыгушхуэнкIэ Iэмал иIэкьым. Щыху хьэлэмэтт ар, гъуэлъыпIэ зыпкъралъхьэхэм хуэдэм хэль дзэхум абы бжьаи щыкIыхущIыкIыфат. А макьамэ Iэмэпсымэр Бахьсэн кьалэм и музейм щахьуащ.

- 1994 - 1998 гъэхэм КъБР-м и ТхакIуэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщIу сыщытащ, - жеIэ Тхьэзэпль Хьэсэн, «Литературная Кабардино-Балкария» журналым и редактор нэхъыщхьэм. Бахьуэ БетIал и Iэрытхэхэр сыгъэкIуэ Москва сыкIуэрэ (ар сымаджэу хэльт абы щыгъуэ), махуэм и кIуэцIым ар УФ-м и ТхакIуэхэм я союзым хезгъатхэри, абы и щыхьэт тхылъри сыгъэкIуэ сыкьэжьэжащ. Хьэх Сэфарбийрэ Уэрэзей Афликэрэ си гъусэу дыхуеблэгъащ БетIал. Гъэмахуэт, БетIал гуэщ щIэтIыIэм дежи щагъэува гъуэлIыпIэм илът. Ар кьыштыгуфIыкIат, ауэ кьыззэрыптемыжьэфIым щхьэкIэ зэрыуэкIытэр плъагъурт. Зэгухьэныгъэм зэрыхагъэхьам и хьыбарыр жесIэу билетыр щыхуэсшим, БетIал и щыхуэщIэу кьиIэтри: «Си гъащIэ псом ар си хьуэпсапIэт», - жиIат.

Щоджэнщыкьу Алий и цIэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и актер Лу Рэмэзани гукъэкIыжи кIапэльапэ и IэщI Бахьуэ БетIал теухуауэ. «Бахьуэ БетIал кьыштхэу 1979 гъэм кьызэдгъэпэщдауэ щытащ «ЗэгурыIуэ» зэрифIэтщ гуп дахэр. АксамбрыязэридзэкIам папщIэ нэхъри щIэ абы зэрыхуащIыр.

Теухуауэ, тхакIуэ, драматург, композитор-уэрэдыс, сурэтыщI - и зэфIэкIым гъуни иэзи иIэтэкъым Бахьуэ БетIал Iэплаз и ижьым. Щхьэлыкьуэ дэс щIалэгъуэлэм а лIы Iущым теухуауэ и мащIэ фIэкI ямыщIэу щытамэ, мы пшыхьым абыхэм гъэщIэгъуэн кьуэд щызэхахащ.

- Мы кьуажэ школым БетIал егъэщIащ, и адэ Бэлланэ щылэжьащ, иджыпстэ сэ си пхьум щрегъаджэ. ИкъуэкIэ гуапэ сщыхъуащ мы зэхьэхэм, - жиIащ Бахьуэ Арсен. - Щыхур дунейм екьужа нэужькIи псэущ, ищIа лэжьыгъэр мыкIуэдыжамэ. БетIал и уэрэдзэр зэманым эжкIуэдэжакъым, махуэ кьэс жыхуаIэм хуэдэу радиом кьет, щагъэзащIэ хьэгъуэлIыгъуэхэм. Абы уримыгушхуэнкIэ Iэмал иIэкьым. Щыху хьэлэмэтт ар, гъуэлъыпIэ зыпкъралъхьэхэм хуэдэм хэль дзэхум абы бжьаи щыкIыхущIыкIыфат. А макьамэ Iэмэпсымэр Бахьсэн кьалэм и музейм щахьуащ.

- 1994 - 1998 гъэхэм КъБР-м и ТхакIуэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщIу сыщытащ, - жеIэ Тхьэзэпль Хьэсэн, «Литературная Кабардино-Балкария» журналым и редактор нэхъыщхьэм. Бахьуэ БетIал и Iэрытхэхэр сыгъэкIуэ Москва сыкIуэрэ (ар сымаджэу хэльт абы щыгъуэ), махуэм и кIуэцIым ар УФ-м и ТхакIуэхэм я союзым хезгъатхэри, абы и щыхьэт тхылъри сыгъэкIуэ сыкьэжьэжащ. Хьэх Сэфарбийрэ Уэрэзей Афликэрэ си гъусэу дыхуеблэгъащ БетIал. Гъэмахуэт, БетIал гуэщ щIэтIыIэм дежи щагъэува гъуэлIыпIэм илът. Ар кьыштыгуфIыкIат, ауэ кьызэрыптемыжьэфIым щхьэкIэ зэрыуэкIытэр плъагъурт. Зэгухьэныгъэм зэрыхагъэхьам и хьыбарыр жесIэу билетыр щыхуэсшим, БетIал и щыхуэщIэу кьиIэтри: «Си гъащIэ псом ар си хьуэпсапIэт», - жиIат.

Щоджэнщыкьу Алий и цIэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и актер Лу Рэмэзани гукъэкIыжи кIапэльапэ и IэщI Бахьуэ БетIал теухуауэ. «Бахьуэ БетIал кьыштхэу 1979 гъэм кьызэдгъэпэщдауэ щытащ «ЗэгурыIуэ» зэрифIэтщ гуп дахэр. АксамбрыязэридзэкIам папщIэ нэхъри щIэ абы зэрыхуащIыр.

Щоджэнщыкьу Алий и цIэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и актер Лу Рэмэзани гукъэкIыжи кIапэльапэ и IэщI Бахьуэ БетIал теухуауэ. «Бахьуэ БетIал кьыштхэу 1979 гъэм кьызэдгъэпэщдауэ щытащ «ЗэгурыIуэ» зэрифIэтщ гуп дахэр. АксамбрыязэридзэкIам папщIэ нэхъри щIэ абы зэрыхуащIыр.

Теухуауэ, тхакIуэ, драматург, композитор-уэрэдыс, сурэтыщI - и зэфIэкIым гъуни иэзи иIэтэкъым Бахьуэ БетIал Iэплаз и ижьым. Щхьэлыкьуэ дэс щIалэгъуэлэм а лIы Iущым теухуауэ и мащIэ фIэкI ямыщIэу щытамэ, мы пшыхьым абыхэм гъэщIэгъуэн кьуэд щызэхахащ.

- Мы кьуажэ школым БетIал егъэщIащ, и адэ Бэлланэ щылэжьащ, иджыпстэ сэ си пхьум щрегъаджэ. ИкъуэкIэ гуапэ сщыхъуащ мы зэхьэхэм, - жиIащ Бахьуэ Арсен. - Щыхур дунейм екьужа нэужькIи псэущ, ищIа лэжьыгъэр мыкIуэдыжамэ. БетIал и уэрэдзэр зэманым эжкIуэдэжакъым, махуэ кьэс жыхуаIэм хуэдэу радиом кьет, щагъэзащIэ хьэгъуэлIыгъуэхэм. Абы уримыгушхуэнкIэ Iэмал иIэкьым. Щыху хьэлэмэтт ар, гъуэлъыпIэ зыпкъралъхьэхэм хуэдэм хэль дзэхум абы бжьаи щыкIыхущIыкIыфат. А макьамэ Iэмэпсымэр Бахьсэн кьалэм и музейм щахьуащ.

- 1994 - 1998 гъэхэм КъБР-м и ТхакIуэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщIу сыщытащ, - жеIэ Тхьэзэпль Хьэсэн, «Литературная Кабардино-Балкария» журналым и редактор нэхъыщхьэм. Бахьуэ БетIал и Iэрытхэхэр сыгъэкIуэ Москва сыкIуэрэ (ар сымаджэу хэльт абы щыгъуэ), махуэм и кIуэцIым ар УФ-м и ТхакIуэхэм я союзым хезгъатхэри, абы и щыхьэт тхылъри сыгъэкIуэ сыкьэжьэжащ. Хьэх Сэфарбийрэ Уэрэзей Афликэрэ си гъусэу дыхуеблэгъащ БетIал. Гъэмахуэт, БетIал гуэщ щIэтIыIэм дежи щагъэува гъуэлIыпIэм илът. Ар кьыштыгуфIыкIат, ауэ кьызэрыптемыжьэфIым щхьэкIэ зэрыуэкIытэр плъагъурт. Зэгухьэныгъэм зэрыхагъэхьам и хьыбарыр жесIэу билетыр щыхуэсшим, БетIал и щыхуэщIэу кьиIэтри: «Си гъащIэ псом ар си хьуэпсапIэт», - жиIат.

Щоджэнщыкьу Алий и цIэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и актер Лу Рэмэзани гукъэкIыжи кIапэльапэ и IэщI Бахьуэ БетIал теухуауэ. «Бахьуэ БетIал кьыштхэу 1979 гъэм кьызэдгъэпэщдауэ щытащ «ЗэгурыIуэ» зэрифIэтщ гуп дахэр. АксамбрыязэридзэкIам папщIэ нэхъри щIэ абы зэрыхуащIыр.

Щоджэнщыкьу Алий и цIэр зезыхьэ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и актер Лу Рэмэзани гукъэкIыжи кIапэльапэ и IэщI Бахьуэ БетIал теухуауэ. «Бахьуэ БетIал кьыштхэу 1979 гъэм кьызэдгъэпэщдауэ щытащ «ЗэгурыIуэ» зэрифIэтщ гуп дахэр. АксамбрыязэридзэкIам папщIэ нэхъри щIэ абы зэрыхуащIыр.

Сурэтхэр **Къарей Элинэ** *трихащ.*

Усэхэм кьеджа еджакIуэхэр.

●Ныбжьэгъум и псалъэ

Акъ Мухьэрбэч теухуа гукъэкIыжхэр

Псэужамэ, щIышылъэм и 18-м илъэс 65-рэ ирикьуат КъБР-м щIыхь зиIэ и артист, Абхъазым и щIыхь зиIэ артист Акъ Мухьэрбэч Угъурлы и къуэр.

Мухьэрбэч и ныбжьэгъуфIу щытахэм ящепсальэмкIэ, я гукъэкIыжхэр щызэхэпхкIэ, ахэр зытепсэлъыхьх артист тельыджэр уи пащхьэм нсым хуэдэу уабгъэдэсщ. Щыхум и цIэр жаIэху псэущ. Фи пащхьэ идэтхьэ Акъ Мухьэрбэч и ныбжьэгъу пэжу щыта, Куэш-Хьэблэ къуажэм щыщ Амирокъуэ Мухьамэд (Бэдуникщ псоми кьыззращыхур) и гукъэкIыжхэр.

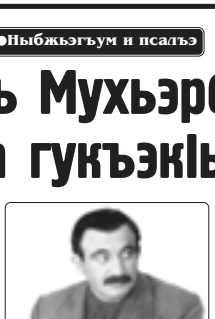

ЗыI ПСАЛЪИ яку кьыдэмыхуэу, зэныбжьэгъуфIу зэрыщIыкIу пIьандэрэ кьыззэкIуэкIащ Мухьэрбэчрэ Бэдуникрэ.

КъШГ-м щыпсэу, ныбжь гуэр кьэзыгъэщIащ ящыщу хэт зымыщIэжьр Куэш-Хьэблэ кьуажэм театрыр кьышцIыуэкIэ Мухьэрбэч Бэдуник и цIэр кьигъэсэбэну зэрыщытар?! Апхуэдэ щапхъэ кьуэд езы Амирокъуэмри, кьуажэдэсхэми зэпеуэу кьыбжаIэжьыфынущ.

Мухьэрбэч и шыпхъу нэхъыжьыр Бэдуникхэ я гъунэгъу нысэт. Арати, и шыпхъум я деж льагъунэгъу кьакIуэрэ сабий щIыкIэ ныбжьэгъуащхьэ зэхуэхъуэкIат. Нобэр кьыздэсами, абы сегупсысыхукIэ, сша мыхъумыщIагъэм си гур ехуэ...

ЦIыкIу щIыкIэ спортым дихьэхуэу зэрыджа щIалитIыр зэгъэсу, нэгъуэщI я ныбжьэгъу щIалэхэрэ ящIыгъуу, Карачаевск кьалэм дэт пединститутым и спорт факультетым физкультурэмкIэ и кьудамэм 1969 гъэм щIэтIысхьащ.

- Хьэбэчэ нэхъ щIалэ зэкIуж ди псыхъуэм дэсакъым жысIэмэ, сыщыцIэнукъым, - жеIэ Бэдуник. - 1957 гъэм институтыр кьызэрыгъэIуахрэ абы щIэтIысхьахэм Хьэбэчэ экзаменхэм кьыщихьа баллхэм нэхъыбэ кьэмыхьа ахэтакъым. И кьэхъагъыр килограмми 120-рэ хьуэ, сантиметри 190-кIэ дэлъейрт! АпхуэдизкIэ а щIалэр кьарууфIэти, Iэчлъэчти.

Зы илъэс дыззеджкауэ щIалэм и псэр зыхъэпIэщIакIэ, и кьэкIуэнтхуэ мурад ящIащ - Тбилиси и къалэм дэт Театр институтым щIэтIысхьащ. ЦIыхухэм яфIэтельыджэу, Хьэбэчэ занщIэу етхуанэ курсым хагъэтIысхьат. Пэжыр жыпIэнумэ, ар щIебгъэджэни щыIэтэкъым. Тхьэшхуэм кьыхилъхьауэ ар тистыныр и лъым хэльт, уеблэмэ кьебэфкIырт.

Ар япэ щыкIэ къэрэшей гупым хагъэтIысхьэри, абыхэм ящIыгъуу еджащ. IэщIагъэ кьыхихам зэрыхуэIэзэр кьрагъэлъагъуэу «категорие» ятырти, Акъым япэ нагъыщIэ кьыцIратам, илъэситху хьауэ еджэ-хэм ещанэт къалъэщIыфар! Абы щыгъуэм Хьэбэчэ илъэс иримыкъут актёр Iэщагъэм зэрыщыта.

«Зы махуэм экзамен 38-рэ стыфащI» - жери тхэтхэ къыхсучитыжьауэ щытащ. КьигъэщIа мытуэрэ апхуэдизи илъэс бжьыбзащ...

Нужьыкъ, адыгэ труппэм хагъэхьэжри, абыхэм кьаднухьжащ.

Бэдуник кьыхегъэщ Мухьэрбэч узыфIэмыкIыжьыну акъылыфIэу, адыгэ хьыбарыжьхэр фIыщу ищIэу зэрыщытар.

- УмыгъэщIэгъуэн пIьэкIыртэкъым адыгэ хьыбарыжьу абы жиIэжьр, - кьипещэ ди псэпэгъуэм. - Iьэпкъ зэхэдз ищIэкъым. Ауэ езыр кьызыхэкIа адыгэ пIьэпкъым фIыпIа-гъуныгъэу хуиIэр зыхуэбгъэдэн щIыIэтэ-кьым.

Пшыхьыр езыгъэкIуэкIа Пшыгъуэтльк Иринэ фIыщIэ хуэфащэщ, егупуу я тхакIуэ пажэхэр ныбжьыщIэхэм нэхъ гъунэгъуу яригъэщIыхуащи.

БАГЪЭТЫР Лиз.

«Усыт хуэдэ курс?»

Тбилиси щыкIуам Хьэбэчэ 5-нэ курсым хагъэтIысхьат. Зэрыиэсуи письмо кьысхуитхащ: «Усыт хуэдэ курс?» - жери.

«А зиунагъэрэ, етIуанэ курсракъэ сыщедджэр, сыту пасэу пщыгъупща?» - жеIэри ар зэхуэ хуэстхыжащ.

«АтIэ, сэ кьыззрауэ кьэрал экзаменхэр сотыхэзI» - жери, кьысщыщIыхьауэ жэуап кьыхсухитыжьауэ щытащ.

«СабийIыгъ»

НыбжьэгъуфI сиIэт, нэгъуэщI пIэпкъым щыщу. Карасов Хьэсинт зэреджэр. Абыраз сэрэ, гъэмахуэ жыхуабзу псыхуэм дыдэу, Хьэбэчэ, кьыздикIари сымыщIэу, псыхъуэм ныдэльэдащ.

Си ныбжьэгъуфI лъэныкъуэкIэ IунгъэкIуэтри, кьэхъуцэщащ. «Си Iуэхур зытетыр мыращ - кьы фIыщIэ Iуфэм зыгъэпсэхуакIуэ сокIуэ. Ауэ мобы (сэрат жьхуинэр) Iуэхум и пэжьыпIэр зэхьумыгъэх... Ари тенджьыным здьыдоу...»

Хьэсин: «Давай, давай, вы сейчас вернетесь...», - жери, зыри кьызжимыIэу срегъажь...

«Дэнэ дыздэкIуэр?» - жысIэху, «АдыгэлI здашэм щIэупщIэркъым», - жиIэу фIэкIа жэуап кьызитыгъэкъым.

«А зи лъапсэр бэгъуэн щIалэ, сыту пIэрэ-тIэ мыбы иигу ирифыдар», - сигукIэ зыкъом ззэгъэзахуэурэ докIуэ, зыгуэр дыдэ зэриг-ъахъэм щэч кьытезмыхьэу. АтIэ, сищыIэлъагъуэт Хьэбэчэ?!

Сторожевой лъэмыжьым дынэсауэ, «Къэвгъэувыэт!» - жери, мэл гуартэм дыхеГъэхьэ, щынитI кьыдоубыдри, адэкIи гъуэгум пьдощэж.

- А зиунагъуэрэ, дэнэ дыздэкIуэр? - схуэмыщэчыжу сыкъытреч.

- Моуууэ, дежжкIыщ, зэрызэ зызэддзэнщи, дыкъэкIуэжьнщ, - икIэм-икIэжьым сыкьэезыхуэкI упщIэм и жэуап кьызет Хьэбэчэ.

Акъым «зэрызэ зызэддзэнщ» жыхуиIэу зи гугъу ищIыр хы фIыщIэрат.

Хьэбэчэ ипхъу курыт Дини сабий тыкъыр щыщ. Карасов Хьэсинт зэреджэр. Абыраз сэрэ, гъэмахуэ жыхабзу псыхьуэ ныдэс

● Репортаж

КъыкIэтъыкIуэ Олимпиадэр щекIуэкIыну Пхенчан корейхэм драгъэблагъэ.

ХьэщIэщхэм я теплъэр.

Олимпиадэм ди нэгу щIигъэкIахэр

Сочэ и Iэгъуэблагъэм щекIуэкI XXII Щымахуэ Олимп Джэгуэхэм я фыгъэкIэ мы махуэхэм гъэщIэгъуэн куэд ди нэгу щIэкIащ, нэхъыбэжми дахуэзащ.

Роза къутыр

ЗЭХЬЭЗЭХУЭХЭР Олимп паркымрэ Къуэбыдэ аузымрэ (иджы Красная поляна) щокIуэкI. Абыхэми езыхэм я щIыпIэ хэха яIэжщ. Дэтхэнэри хуабжьу узыIэпызышэщ. Апхуэдэхэм ящыщ зыщ «Розэ къутыр» («Роза къутор») щIыпIэр. Аращ лыжэкIэ бгым къежьэхыныр, фристайлыр, биатлоныр, лыжэкIэ кьыззэдэжэныр щекIуэкIыр. КIапсэ гъэгум кIэрыщIа кабинэхэм унсу уакьыхэплъэмэ, лыжникхэм я олимп гъэгуанэр псыIэрыщэу фIэкIа кьыззэрыпщIэн щыIэкъым. ИкIи хуабжьу уогъэщIагъэу ахэр кьыззэрыгагъэзэгъыфа щыкIэр. ЗымкIэ щыхупIэщ, адреймкIэ къырщ, абы я зэхуакум гъэгур докI.

Дауи, абы щыкуэдщ хьэщIэщ ехьэжьахэр. Мэкку и Кремлым и теплъэм хуэдэу нIэу ухуей, хьэмрэ нэхъ «пасэрейуухуэныгъэхэр къыхэпхрэ»?! МащIэжьым нобэрей уухэкIэ зиIэхэр, уебзэмэ пщдзейрейми хэзэгъэнуэр. Щхьэж зэрыфIэфIщ. Нэхъ пэжу жьыпIэмэ, щхьэж зэрыпэгъэщIщ. ХьэщIэщым зы жэщ-махуэ ущIэсынымэ, сом минитхум щыщIдзауэ я уасэщ.

«Розэ къутырыр» зэхьэзэхуэхэр щекIуэкI Къуэбыдэ аузым и нэхъ пхыдза дыдэщыпIэщ. Абы Адлер къыщыщIэдзауэ сыхьэтым щIигъукI «щIащхьуэ» электропоездымкIэ уокIуэ. УнэсыхукIи узыIэпишэу узэпIэныр гъунэжщ. Мес дунейпсо мардэм къитIасэ кхъухьлъатэ тIысыпIэр, адэкIэ спортсменхэм ящыщ зыщ зэщIагъэзэгъа Олимп жылагъуэр щетIысэкIащ... Иджыпи къэс щымыIауэ яухуа гъущI гъуэгур-щэ? Абы сом мелард Iэджи зэрихьар шэчыншэщ. Дэнэки узыхуэзэ къуршхэр кIуэцIрыпхыурэ гъущI гъуэгу теплъхьэныр мыбдежым щыIэ? КIапсэ гъуэгуэр зэфIэгъэзэрмэн къару, мыльку куэд зэрыгъэкIуэдами шэч хэлъкъым.

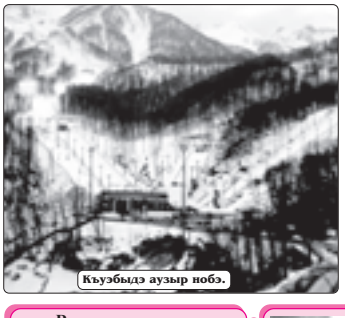

«Кабардинка» ансамблым хэтхэр.

Къуэбыдэ аузыр нобэ.

Ахэр, спорт объект зыбжанэми хуэдэу, Урысей Федерацэм и щIыпIэхэм пщIэншэу иратынущ. Абы щыгъуэми Олимп зэхьэзэхуэхэр щекIуэкI щынагъэхэм щагъэуваэр зэпкрыхыжьыныр, я деж яшэныр, щIэрыщIэу зэфIэгъэувэжьныр зыIэрыхьаэм я пщэ кьыдохуэ. Абы телкIуэдэнур зэрабжьр сом мелард бжьытэкIэщ. Ди республикэми зыгуэркIэр, нэхъ мащIэ ихьу, кьыитыысыну жаIэ.

Хамэ къэрал къикIаэр

МЫПХУЭДЭ зэхьэзэхуэ инхэм, дауи, хамэ къэрал къикIауэ къеблагъэхэр куэдщ. Швецием, США-м, Канадэм, Германием, Японием, Чехием, Польшэм... Дэтхэнэр къеббжэкIын? Голландиемрэ Норвегиемрэ щыщхэр нэхъ жьыдэжрщ. Ар икIи гурыIуэгъэщэ, текIуэныгъэ инхэр къэзыхь я спортсменхэм я гукъыдэжьыр кьаIэтри, езыхэри абыкIэ адрейхэм ядэгуэшэну хущIокIу. ГуфIэжыу хэт и гъусэуи сурэт зытрагъэхьну хьэзырщ, Абыхэм ину уэрэдхэр жаIэ, кIоф, я кьэрал ныпхэр ягъэдаIэ.

Олимпиадэм и нэщанэ нэхъыбфIэм ящыщ зыщ абы куэд ныбжьэгъу зэрызэхуищIыр. Дэри нэIуасэ кьытхуэхьуащ Голландием, Швециием, Кореем, нэгъуэщI щIыпIэхэмкIи къикIаэхэр. Пэжщ, абыхэм уадэуэрэшэрыну тыншкъым. АрщхьэкIэ бзэныкьуэкIи узэгуроIуэф.

Сочэ и Iэгъуэблагъэм щымащIэкIыым зы къэралыгъуэм кьыздыхэтаэри. Абхазэхэр, кьапщтэмэ, махуэ кьэс зэхьэзэхуэхэм еплныуэрэ, я унэ кIуэжьыну Iэмал яIэщ, километр зыбжанэкIэ фIэкIа зэрапэмыжьыжьэм

Нало Инал Олимп чемпион Къэрдэн Мурат Сочэ щыхуэзащ.

кьыхэкIыу. Апхуэдэ куэдым дарихьэлIащ.

АрщхьэкIэ гъуэгуанэм и кIыхьагъми спортым дихьэхэр къигъэувыIэркъым. ДрихьэлIащ Буркина-Фасо къэралыгъуэм кьыкIан. Абы и бгъэгу нэхьапэм екIуэкIа олимп зэпеуэхэм я значокхэмкIэ зэщIэблат.

Пхенчандэсхэм я хэщIапIэм

ОЛИМП паркым дызэрыщIы зэманыр пщIэншэу зэрыдмыгъэкIуэдыным дыхэтщ. Гум кьинэжьыну, щIэщыгъуагъ хэпъу зыри блэдмыгъэкIыну дыхуэщокIу. Сыт и уасэ, кьапщтэмэ, пхъэ зэпыхахэр я тетIысхьапIэу пивэ ефэу зэхэс швейцар мэкъумэщыщIэхэм уахуебгъэгъэну?! Хьэмэрэ чукчэхэм я пщыIэм укъыщыхутэну тельыдджэкIэ, Бжьакъуэшхуэ зытет пыIэ ЛыагъэщIэхьэрыхь, зэщIэщIуэжу зыщыхуэпыкIа якутхэм я Уэс Дадэм и Гъусэу сурэт зытребгъэхьну-щэ?! А псори нужькIэ зэуэ узримыхьэлIэну Iэхуэгъуэ дахэщ.

Дыблэкынкl Iэмал иIакъым Корее Ипщэм къызэригъэпэща Пхенчан къаIэм и хэщIапIэ абрагъэщ. Мыраш Сочэ-2014 Олимпиадэм къыкIэлъыкIуэнур 2018 гъэм зэдэщIэнур. Щымахуэ Олимп Джэгуэр ираугъэхьуакIыну иджы япэу абы дзыхь къыхуащIауэ араш икIи фIы дыдэу къызэрагъэпэщын папщIэ я къару псори ирахьэлIэ . Ар нэрыгъагъу къыщащI Пхенчан теухуа стендрахьэ компьютерым (ноутбук) интернетыр къедгъэубыдыну дыбгъэдэтIысхьащ. АрщхьэкIэ зэпыщIэнигъэр тIасхъэщи, ди Iуэхум зыркъикIкъым. ХьэщIэщыр зей хэгъэрейхэр къеджа щхьэкIи, я щIыпIэм щылэжьэн хуей «вай-фай» системэр яхуэзэтехуэхэркъым. Зэманыр макIуэ, дэри апхуэдизкIи къару зыхэтлъхьа лэжьыгъэр псыхэкIуадэ зэрыхъум хуабжьу дегъэпIейтей.

ПщэдджьыщIэр зэфIэгъэкIауэ блэкIыж Инал цыкIу гу кьыгъыгъэри, кьыдбгъэдыхьащ. Iуэхур зытетыр кьыщищIэм, и къару хэтынкIэ зэрыхъунур кьыджиIащ. Сыт хуэдэ дэIэпыкъуныгъэми дыщIэхъуэпсырти, псынщIэу тIысыпIэр хуит хуэтщIащ. Дакъикъэ зыбжанэ дэкIуэу арат интернет зэпыщIэныгъэр диIэу тхыгъэхэмрэ сурэтхэмрэ редакцэм кьеГъэхьыным щыщIдздзам. ИужькIэ дыщIэпщIуэри къэтщIащ Инал «Кавказ пшэлпъэр» («Зори Кавказа») сабий ансамблым Тхьэмокъуэ Мартин и унафэм щIэту кьыззэрыщыфэр, Iуныжь Мурат и деж бэрэбанэ еуэныкIэ зэрызыщIъасэр. Ар щIохьэпс школьр кьнухмэ МГИМО-м щIэныгъэхьэ журналист Iэщ Iагъэр зригъэгъуэгъну - Тхьэм кьриГъэхьулI!

Игъащкэ Iэ гум кьинэну Iуэхугъуэ

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым иIаэр Владикавказ - Адлер мафIэгумкIэ Олимпиадэм дыкIуащ. Сыхьэт зыбжанэ зыхьа гъуэгуанэр пщIэншэу зэрыдмыгъэкIуэдыным нужь диташ. Дауи, дызэрыщIыхуащ, куэдым дытепсэтыхьащ.

НэIуасэ кьытхуэхъуэахэм яхэтт Къэбэрдей-Балъкъэрым и офтальмолог нэхьащIхьэ, Республикэ сымаджэщым кIэзэнымкIи и къудамэм и унафэщI АфIэунэ Марат, Налшык къалэ сымаджэщ №2-м и дохутырэндоскопист Шыгъушэ Мурат, зи тхыгъэхэр куэдрэ ди газетым кьытехуэ Экономикэ зыужьыныгъэмкIэ министерствэм и пресс-IэнатIэм и Iэтащхьэ Къэрэшей Элеонорэ, «Заман» газетым и редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ Конаныгъэ Хьэсэн сымэ, нэгъуэщIхэри. Абыхэм псоми хуабжьу зигу ирихьащ Олимп Джэгуэхэр кьызэрыззэрагъэпэща щIыкIэри, я нэгу щIэкIа зэхьэзэхуэхэри. Дэтхэнэми бдзу кьыгурыIуэрт Олимпиадэр уи нэкIэ зэбгъэтагъуныр зэрытелъыдджэр, игъащIэ псокIэ ар гум кьызэрихьэнэр.

ЖЫЛАСЭ Заурбэч.

Олимп парк - Къуэбыдэ аузым.

ТекIуауэ къаГъэзэж

Япэ зыгъэсэгъуэр ихуахуэ «Спартак-Налшыкыр» Тыркум къокIыж. Тхьэмахуэ дэкIмэ, аргуэру яГъэзэжынущ.

КЪЕЖЬЭЖЫН илэкIэ, ди щIалэхэм зи чэзу зэныбжьэгъуГъэ зэIущIэ ирагъэкIуэкIащ. Абыхэм хьэрхуэрэгъу кьахуэхьуащ Словакием щыщ «Ружомберок» командэр.

Налшыкдэсхэм зэIущIэм тепщэныгъэр щаIыгъащ. Джэгум и япэ Iыхьэм Панюков Андрей ди щIалэхэр япэ иригъэщащ. Загьэпсэхуу кьихьэжа иужькIэ Чхапелие Никэ кIэух бжьыгъэр 2:0-м нигъэсащ.

«Спартак-Налшыкым» хэту «Ружомберок» командэм дэджэгуащ Цыган (Степановыр), Джикие, Костиныр, Сусловыр (Беппаевыр), Зинович, Киреевыр (Султоновыр, Гъубжыр), Галиныр (Мэшыкьуэр), Щэуейр (Чуперкэ), Рухайа (Чхапелие), Болэр (Бажэр), Панюковыр (Сирадзе).

ХЬЭТАУ Исльам.

● Футбол

● Самбэ

АфэщIыж Аслъэн и ещанэ увыпIэр

1998 - 1997 гъэхэм къалъуа ныбжьыщIэхэм самбэмкIэ Урысейм пашэныгъэр кьыщыхьыныкIэ я зэхьэзэхуэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и спортсмен Афэщыж Аслъэн (кг 81-рэ) ещанэ увыпIэр зыIэригъэтащ. Абы и тренерхэщ Пшынашэ Муратрэ Уэщхъуэн Баширра.

● Стiолыщхьэ теннис

КIэух зэхьэзэхуэм зыхуагъэхьэзыр

Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щIыналъэм пашэныгъэр кьыщыхьыныкIэ Ставрополь краим щекIуэкIа зэхьэзэхуэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и спортсмен ныбжьыщIэхэм екIуу зыкъыщагъэлъэгъуащ. Командэ зэпеуэм республикэм и щIалэхэри хъыджэбзхэри щытекIуащ.

ЗЭХЬЭЗЭХУЭМ кьрикIуахэмкIэ КъБР-м и спортсменитхэм Урысейм пашэныгъэр кьыщыхьыныкIэ кIэух зэхьэзэхуэм хэтыну Iэмал яГъуэтащ. Ахэр Тазий Даринэ, Хьэдзэдж Бэллэ, Джэрыджэ Iэминэ, Бахъуэ Аскэр, Гаврилов Кирилл сымэщ.

● Атлетикэ псынщIэ

МетритIым щIигъу лъагагъ

Урысейм и командэ кьыхэхам хэт Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщ Акименкэ Михаил атлетикэ псынщIэмкIэ къэралым пашэныгъэр кьыщыхьыныкIэ ныбжьыщIэхэм я зэхьэзэхуэм бжьыпэр щиубыдащ.

КъБР-м и командэ кьыхэхахэр щагъэхьэзыр спорт центрым и гъэсэныр метри 2-рэ сантиметр 24-рэ лъагагъым пэлъэщащ.

Урысейм спортымкIэ и мастерщ

Новочебоксарск къалэм зэхуэщIа пэшхэм щекIуэкIа атлетикэ псынщIэмкIэ Урысей чемпионатым кьызэхуишэсар зи узынщагъэм сэкъат иIэ спортсмен ныбжьыщIэхэр. Абы хэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщ Ботвич Иван икIи Урысейм спортымкIэ мастерым и мардэхэр игъэзэщIащ.

ПРОХЛАДНЭ и спортсменыр лIэужьыгъуитIым щытекIуэри, ехьэлIэныгъэхэр зыГъэригъэхьащ. Лъагэу дэлъеиныкIэ см 170-м ар пэлъэщащ, ядрор метр 13-рэ см 46-кIэ идзащ.

ГЪЭУНЭ Светланэ.

● Тэрч щIыналъэ

Джылахъстэнейм и зэфIэкIыр

Тэрч районым хоккейкIэ и командэм и зэфIэкIхэм хегъахьуэ.

КОМАНДЭМ джэгуплэ губгъуэ щхьэхуэ иIэу щыткъым, ауэ щIымахуэр кьыззэрихьэу мы спорт лIэужьыгъуэм дихьэхэм Урожайнэ кьуажэм и Iэгуэгъэзэбэп.

- Ди щIалэгъуалэр хоккей джэгуу щытащ Совет Союзым и лъэхъэнэми. Абы щыгъуэ зэрыхъуIэ лъэрыжхэр зэрагъэпэщыртри, мылым техьэрт... А зэманым хоккейкIэ гуп кьызэдгъэпэщын мурадрри диIащ. 2008 гъэм спорт тыкуэнхэм ящыщ зым лъэрыжэ щащIу кьыщыгсыщIэм, Iыхьлагьхэ кьызэгухьэ Бэлэтокъуэ Володя лъэIукIэ зыхуэзэгъэзари, лъэрыжэу 10 кьэтщхэуауэ щытащ. Зэрымджэгу фащэу 10 абы кьыщIигъужащ КъБР-м СпортымкIэ и министерствэм. Мафи районым ит Iуэхущ Iапl эхэм ящыщ зым и унафэщI Къэбард Аслъэн клюшкэхэр тыгъэ кьытхуищIащ, - жеIэ Бэлэтокъуэ Анзор.

Япэ щIыкIэ хоккей командэм щыдджэгуар Урожайнэм дэс щIалэгъуалэрщ. Хуэмурэ абыхэм кьахьхьащ Терекэжь, Арыкъ щыщхэри. ИужькIэ Налшык щыпсэу щIалэхэр Бэлэтокъуэ Роберт иригъэблагъащ. Урожайнэм и хоккей губгъуэм щыджэгуэхэр зы ныбжьым щытхъыкIи. Уеблэмэ, абыхэм уяГъэтащ, илъэс 50-м щIигъуаэхри. Псом ящхьэращи, спортым зришэлIаэр гукъыдэж яIэу зэдоджэгу, я зэфIэкI яГъэнэху.

Мыбы джэгуГъуэ пIалъэ пыухыкIан щызекIуэркъым. Iуэхур зытещIыхьаР псы щыIым и щтыгъуэ зэманыращи, хоккейм дихьэх дзтэхэнэри абы поплъэ.

Жэрдэмщ1ыбуэхэм я гугъэр хахьэхуэркъым щыхухьу, сабий командэ щхьэхуэхэр кьызэгъэпэщыным. Iуэхур район администрацэми кьадыригъащ.

Джылахьстэнейм и хоккеистхэр щыгъуаэхэщ илъэс гуп Терскол жылэм зэрыщIым икIи я гуапэт командитIыр зэхуэхьу зэдэджэгуну. Тэрч районым кьыщыхальхьа Iуэху щхьэпэр ди республикэм и адрей жылагъуэхэми щапхъэ яхуэхьунр кьыдекIуэтей щIэблэмкIэ куэд и уасэт. Ди щIыналъэм зы кьуажи иIэу кьыщIэкIынкъым псы ина нэхъ мыхьуми здэщымыIэ, Iуэхур ублэн хуей кьудейуэ аращ.

НЫР Еленэ.

Унагъуэ хуэмыщIахэр къызэхакIухь

КъБР-м щыIэ МВД-м балигъ мыхьуахэм я IуэхухэмкIэ и Iэнатl эм и лэжьакIуэхэм Налшык къалэ администрацэм щыгъуэу, республикэм и къэлащхьэм щыгъуэ унагъуэ хуэмыщIахэр къызэхакIухьащ.

АПХУЭДЭ Iуэхугъуэхэр полицейхэм ирагъэкIуэкI учетым щыт унагъуэхэм сабийхэр зэрыщIэныгъэ, зэрыщагъасэ щыкIэр, балигъ мыхьуахэр кIэлъыплъэныгъэншэу щымытын, хабзэр кьызэпемыгъэудын, адэ-анэхэм я къалэнхэр зэрагъэзащIэр къапщытэн папщIэ.

Рейдым хэтхэр япэу екIуэкIащ Къэбэрдей уэрамым тет унэ кхъахэхэм яяьхэзым щыпсэу унагъуэм. Налшык къалэ и коммунальнэ Iуэхущ Iапl эхэм ящыщ зым пщIантIэ зэщIэкъуэу щылажьэ зэпIэзыпхыр Iуэхущ Iапl эхэм я къарыкIуэхэм я нэгу кьызэрыщIэхуэрэ куэд щIат. Фадэм дихьэх зэщхьэгъуэсхэм илъэс 16, 17 хьу я сабиитIыр къулейсызыгъэм хапIыкI: мафIэс зэщIащ, икъукIэ фIей, электрокъар здемыкIуалIэ пашым.

Шыгъушэ Мурат Олимп Джэгухэм щыIэщ.

КьхьэдрэщIыщи, адэ-анэм я быныр гъэсэн и лъэныкъуэкIэ гугъу зрагъэхьыркъым. НыбжьыщитIри ПДН-м и учетым щытщ: зыр телефон кьызэридыгъуам, адрейр наркотик зэрызрихьэлIэм кьыхэкIыу.

Апхуэдэу щытми, ПДН-м и лэжьакIуэ Къудей Алинэ зэхъуэкIыныгъэхэр зэрыщIэр кьыхиГъэщащ. Учетым зэрагъэгъэ мы унагъуэм щIэх-щIэрыуэрэ макIуэ. Адэ-анэм фадэр Iэщ Iыб ящащ, я быныр зэрагъэсэным яужь итщ, езы ныбжьыщIэхэм кьытрагъэзжу хабзэр кьызэпамыудын папщIэ ущие псалъэмакъхэр драгъэхуэкI.

Гугъуехьхэр пыщIащ икIи балигъ мыхьуахэм я Iуэхухэмкl Iэнатl эм и лэжьакIуэхэм илъэси 4, илъэси 5 хьу сабиитI зыпI эи ныбжьыр илъэс 29-рэ хьу налшыкдэс цIыхубзым и унагъуэм ехьэлIауэ пэжьыгъэзэшхуэ кьалэщIыпIщ. И гъунэгъуэхр куэдрэ кьызэрытхьэусыхам кьыхэкIыу, полицейхэр абы и деж щыщащ. ЗэрыжаIэмкIэ, зыщIыпIи щымылажьэ цIыхубзымрэ и псэуэгъумрэ егъэлеяуэ фадэм дехьэх. Мис иджы щыкIуами анэм и стIолыщхьэм тетт и гъунэгъу цIыхубзым щIыгъуу зэфэну игъэхьэзыра фадэхэкI птулькIэ.

И сабийхэр зыхуей зэрыхуимыгъазэм, гъэсэныгъэ и лъэныкъуэкIэ и кьалэнхэр зэримыгъэзащIэм кьыхэкIыу, цIыхубзыр административнэ жэуапым ирашэлIащ. Учетым гъэувным икIи а унагъуэм зэрыдалажьэнym теухуа дэфтэрэхэр иджы зэхуахьэс.

Къэрал кIуэцI Iуэхухэмкl министерствэу КъБР-м щыIэм полицэм и участковэ уполномоченнэхэм я лэжьыгъэр кьызэгъэпэщынымкIэ, балигъ мыхьуахэм я Iуэхухэмкl и кьудамэм и Iэнатl эм и унафащI полицэм и подполковник Ащхьуэт Аслъэн зэрыжиIамкIэ, нэгъабэ унагъуэ хуэмыщIауэ 80 учетым игъэуващ, иджыпстукI э псори зэхэту 107-рэ мэхьу. Балигъ мыхьуа я быныр гъэсэным, егъэджэным я лъэныкъуэкIэ я кьалэнхэр зымыгъэзащIэ адэ-анэхэм теухуа административнэ протокол 1768-рэ зэхагъэуваш.

Къэрал кIуэцI Iуэхухэмкl и министерствэу КъБР-м щыIэм и пресс-Iуэхущ Iапl э.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФЫЩIЭ Мухьэмэд

Жылаэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **ЖЪЭКIымыхьу Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Истэпан Залинэ, Къардэн Маритэ, НэщIэпыджэ Замирэ, Хьжыкъаэр Алик, ЩхьэщмыщI Изэ.**

Езыгъэтхаэр

«Адыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ я парагъэхащ (учредителхэр).

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

КъыдэзыгъэкIэм я хэщIапIэм

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъуэмрэ лъэныкъуэхэмкIэ - 42-22-86; къуажэ гъащIэмрэ экономикэмкIэ 42-57-59; щэнхабзэмкIэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхьумэ Iуэхущ Iапl эхэм ядлэжьэныкIэ - 42-60-53; хьыбарыщIэхэмкIэ, спортымрэ письмохэмкIэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ - 47-32-15; зэдэзекIакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Iуэхущ Iапl эм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм кьыщыкIа бжьыгъэхэм, кьыщIэта Iуэхугъуэхэм я пэжагъэмкIэ ахэр зытхахэм яэу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Iуэху еплыкIэр зэтеуэу зэныту щыткъым.

Газетыр Iэ тезыдзаэм яхуэхьынымрэ и пщэ дэльщ КъБР-м федеральнэ пошт зэныщIэныгъэхэмкIэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Газетыр 1994 гъэм мэкъуауэгъэм и 14-м Печатным и хунтыныгъэр хьэмэныкIэ Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ Iуэхущ Iапl эм №П-0065-м щIэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ кьыдокI.

«Тетраграф» ООО-м щытредзащ.

КъБР, Налшык къалэ, Лениным и щIэкIэ щыIэ уэрам, 33, тел. 42-35-75.

Мы къыдэжьыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дышэкl Соня, редактору Гутъуэт Заремэ, корректорхэу Афэ Тамарэ (1, 2-нэ нап.), ПкIытIыкI Азэмат (3, 4-нэ нап.). КомпьютеркIэ гъэтым и теплъэр щIащу Дол Маринэ, Щомахуэ Марианнэ, сурэттхэм елэжьар Бицу Жанэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер Iэнатl эм щагъэхьэзыращ.

Газетым Iэ тредзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытредзар сыхьэт 20-рщ.

Индексыр 51531 ● Тираж 4.766 ● Заказ №311